

5 Markt en Netten

De markt controleren en het beheer van de netten optimaliseren!

Farid Fodil-Pacha,
verantwoordelijke van de technische dienst
Markt en Netten bij BRUGEL

Bekijk de
video online

In 2018 volgden de opdrachten van de dienst Markt en Netten van BRUGEL drie krachtlijnen: de technische omkadering van het elektriciteits- en gasnet, het toezicht op de leveringsmarkt van elektriciteit en gas en de implementatie van de flexibiliteitsmarkt. De bevoegdheid inzake de tariefcontrole voor water en een adviesopdracht betreffende de werking van de gewestelijke watersector werden eveneens aan BRUGEL toevertrouwd.

GAS EN ELEKTRICITEIT

1. Follow-up van het beheer van de netten

Met betrekking tot de follow-up van het technische beheer van de elektriciteits- en gasnetten bestaat de opdracht van BRUGEL erin de implementatie van niet-discriminerende, betrouwbare en performante netten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzekeren. Hiertoe analyseert de dienst elk jaar de investeringsplannen van de distributienetbeheerder (DNB) en de transmissienetbeheerder (TNB) evenals bepaalde openbare dienstverplichtingen van de DNB (openbare verlichting, veiligheid van de binneninstallaties gas en conversie van de netten).

Elektronische meters versus slimme meters

2018 werd gekenmerkt door de invoering van een wettelijk kader voor de uitrol van de slimme meters. "De nieuwe

ordonnantie bevat nu artikelen die het kader voor de uitrol van slimme meters gedetailleerd beschrijven," merkt Farid Fodil-Pacha op. "In zijn ontwerpen van investeringsplannen stelt SIBELGA eveneens de uitrol van slimme, maar niet-communiquerende meters voor bepaalde categorieën netgebruikers voor."

De Brusselse DNB heeft inderdaad een proefproject gelanceerd voor de installatie van 5.000 meters, als volgt verdeeld: 1.500 in 2019 en 3.500 in 2020. Naast dit proefproject wil SIBELGA ook 1.000 meters per jaar installeren voor gedecentraliseerde productie-installaties en 4.850 per jaar voor nieuwe gebouwen of gebouwen die ingrijpend worden gerenoveerd. Daarmee beantwoordt SIBELGA voor deze twee segmenten aan de eisen van de Europese energie-efficiëntierichtlijn en voldoet hij dus aan de verplichting om bidirectionele meters te installeren voor de producenten van hernieuwbare energie.

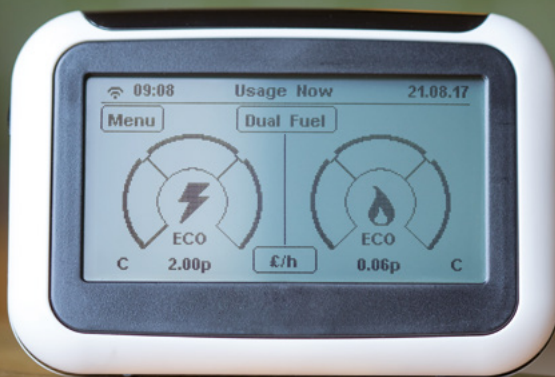
Evaluatie van de kommuniquerende slimme meters

In 2018 kreeg BRUGEL de opdracht de economische, sociale en milieu-opportunititeit te evalueren vóór de uitrol van de slimme meters. Tegelijk werd aan Leefmilieu Brussel gevraagd om een evaluatie te maken van de eventuele gezondheidsimpact van de elektromagnetische vervuiling die deze meters kunnen genereren.

"De studie van BRUGEL zal uit twee delen bestaan: eerst wordt een uitrollingsmodel gedefinieerd dat verenigbaar is met de specifieke Brusselse context en vervolgens wordt een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie gemaakt van een aantal uitrolscenario's," legt Farid Fodil-Pacha uit.

Communicerende meter

Een communicerende meter maakt het mogelijk om gegevens op te nemen, meters te openen/te sluiten, het vermogen te begrenzen en op afstand technische updates uit te voeren. Alle gegevens over het energieverbruik zijn toegankelijk via het telebeheer.

Conversie van de gasinfrastructuren (arm naar rijk gas)

In maart 2018 heeft BRUGEL een laatste advies over het beheer van het conversieproject gepubliceerd. Dit advies vestigde de aandacht van de overheden op de noodzaak om de Brusselse gasverbruiker te begeleiden en tegelijkertijd de vastgestelde veiligheids- en gezondheidsrisico's van de conversie te beperken. *"BRUGEL heeft zeer duidelijke aanbevelingen geformuleerd om een veilige conversie te garanderen. Deze aanbevelingen hebben de overheden geïnspireerd om veiligheidsaspecten op te nemen in de nieuwe EPB-reglementering en hulp te voorzien voor de kwetsbare afnemers,"* verduidelijkt Farid Fodil-Pacha.

BRUGEL heeft ook de noodzaak benadrukt om de efficiëntie van de informatiecampaagnes van SIBELGA over de conversiemodaliteiten te evalueren. *"Het is inderdaad belangrijk om na te gaan of de netgebruikers de meegedeelde informatie goed ontvangen en begrepen hebben. Deze evaluatie zou bijvoorbeeld kunnen worden uitgevoerd door middel van enquêtes bij een representatief aantal betrokken gebruikers,"* voegt Farid Fodil-Pacha eraan toe.

Veiligheid en kwaliteit van de bevoorrading van het gasnet

Sinds 2012 tonen de indicatoren een geleidelijke verbetering van de kwaliteit van de continuïteit van de gasbevoorrading op het volledige grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. *"In 2017 veroorzaakte de instorting van een deel van de Leuvensesteenweg in de gemeente Sint-Joost echter een forse daling van deze indicator,"* legt Farid Fodil-Pacha uit. *"De kwaliteit van de levering wordt immers berekend op basis van de duur*

(minuten) van de onderbreking van de gasbevoorrading aan de eindgebruikers. In 2018 zien we echter dat de onbeschikbaarheid is teruggekeerd naar lagere waarden: deze bedraagt 1 minuut en 32 seconden."

We herinneren eraan dat 2017 werd gekenmerkt door twee gasontploffingen, in Sint-Gillis en in Sint-Agatha-Berchem. Deze incidenten werden blijkbaar veroorzaakt door verouderde binneninstallaties van gasafnemers. *"Hoewel dit een federale bevoegdheid is, pleit BRUGEL voor de invoering van een reglementering die voorziet in de controle van de gasinstallaties bij de eindgebruikers, net zoals voor de elektriciteit,"* legt Farid Fodil-Pacha uit. *"Voor de elektriciteit maakt het AREI het mogelijk de conformiteit van de installaties te controleren en de veiligheid van de eindgebruiker te garanderen. Een dergelijke reglementering bestaat niet voor gas,"* merkt hij op.

Veiligheid en kwaliteit van de bevoorrading van het elektriciteitsnet

Op het vlak van elektriciteit blijkt uit de behoeftanalyses, die de netbeheerders hebben uitgevoerd in het kader van de implementatie van de ontwerpen van investeringsplannen, dat het gewestelijke distributie- of transmissienet momenteel over voldoende capaciteit beschikt om de Brusselse klanten te bevoorraden.

"Het net is zo fijnmazig dat SIBELGA over voldoende flexibiliteit beschikt om ladingen van de ene naar de andere post te sturen als er een lichte verzadigingspiek wordt vastgesteld," verklaart Farid Fodil-Pacha. *"Globaal volstaat de huidige capaciteit ruimschoots om het Brusselse net te bevoorraden. Deze situatie houdt echter geen rekening met een scenario waarin de stroomvoorziening van een bepaald aantal elektrische voertuigen is opgenomen."*

De indicatoren voor de kwaliteit van de bevoorrading van het distributienet zijn in 2017 achteruitgegaan, voornamelijk als gevolg van incidenten op het gewestelijke transmissiesysteem. Dergelijke incidenten hebben een grote invloed op de kwaliteitsindicatoren vanwege hun impact op een aanzienlijk aantal netgebruikers. In 2018, toen er maar zeer weinig incidenten op het transmissienet waren, kwamen de kwaliteitsindicatoren terug tot stabiele relatieve waarden in vergelijking met het gemiddelde van de afgelopen 5 jaar (met uitzondering van 2017).

Investeringsplannen

De bepalingen van de nieuwe ordonnantie vereisen dat een openbare raadpleging wordt georganiseerd voor de investeringsplannen. *"We hebben diverse conclusies kunnen trekken uit deze eerste oefening, die plaatsvond tussen november en december 2018, en we stellen voor om in de toekomst de raadpleging elk jaar vanaf juni te organiseren. Dan kunnen de netbeheerders rekening houden met de resultaten van de raadpleging om hun ontwerpplannen te verfijnen. We adviseren ook om tijdens de raadpleging enkel op de belangrijke projecten te focussen, zoals de projecten in verband met de conversie die de kwaliteit en de veiligheid van de bevoorrading beïnvloeden, of de slimme meters en eventueel de flexibiliteitsdiensten,"* legt Farid Fodil-Pacha uit. *"Die focus zal voor een betere kwaliteit van de verwachte feedback zorgen."*

Incentive regulation-systemen

Om de netbeheerder ertoe aan te zetten de kwaliteit van de dienstverlening aan de gebruikers en de markt te verbeteren, heeft BRUGEL voorgesteld om een incentive regulation-systeem (bonus/malus) voor de doelstellingen inzake de kwaliteit van de

dienstverlening in de nieuwe tariefmethodologie op te nemen. Dit reguleringsmechanisme wordt vanaf 2020 toegepast.

"Deze regulering zal betrekking hebben op vier grote families van indicatoren die overeenkomen met de vier belangrijkste opdrachten van Sibelga, namelijk de levering van elektriciteit en gas, het beheer van de meetgegevens, de dienstverlening aan de markt en de behandeling van klachten van gebruikers," verduidelijkt Farid Fodil-Pacha. *"In 2018 heeft BRUGEL zich toegeleid op de invoering van flexibele governanceregels die Sibelga in staat stellen prestatie-indicatoren te implementeren naargelang de beschikbaarheid van historische gegevens volgens een specifiek model. Deze werkwijze stelt BRUGEL in staat alle parameters te controleren alvorens de indicatoren te valideren die vanaf 2020 zullen worden gebruikt."*

Openbare verlichting

De DNB heeft de opdracht het onderhoud van het openbaar verlichtingspark te garanderen. BRUGEL onderzoekt elk jaar het uitvoeringsverslag van dit programma. *"Sinds enkele jaren hebben onze diensten een bepaalde toename van de storingen vastgesteld, voornamelijk als gevolg van een verandering in het ritme van de systematische vervanging van de lampen,"* zegt Farid Fodil-Pacha. *"We hebben dit uiteraard aangekaart bij SIBELGA en zullen de evolutie ervan in de toekomst volgen."*

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn drie verschillende operatoren belast met het beheer van de openbare verlichtingsparken: Sibelga voor de gemeentewegen, Brussel Mobiliteit voor de gewestwegen en Leefmilieu Brussel voor de gewestelijke parken. *"In 2019 zullen we op eigen initiatief een studie starten om na te gaan of er synergieën mogelijk zijn tussen deze drie operatoren,"* merkt Farid Fodil-Pacha op.

Ten slotte heeft BRUGEL de regering voorgesteld om de invoering van een nieuw budget van 190.434 euro voor de verlichting van gemeentelijke gebouwen in 2019 te weigeren. *"We zijn namelijk van mening dat het een decoratieve verlichting betreft en dat de kosten voor de verlichting van deze gemeentelijke gebouwen dus niet door het budget voor de openbare dienstopdrachten en bijgevolg door de tarieven mogen worden gedekt,"* verduidelijkt Farid Fodil-Pacha.

Energietransitie

Gezien de ambities van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de energietransitie zou het nuttig zijn om de oriëntaties van het gewest verder te verduidelijken want zo kan worden nagegaan welke oplossingen nodig zijn om de transitie te doen slagen. BRUGEL is van mening dat veel van deze oplossingen zullen worden ondersteund door nieuwe technologieën (slimme meters, 'smart home'-toepassingen, ...) en nieuwe diensten (gedecentraliseerde producties, flexibele belasting, batterijen, elektrische voertuigen, ...).

"Rekening houdend met de zeer snelle evolutie van de informatietechnologieën moet er een roadmap worden opgesteld om de overeenstemming te garanderen tussen de behoeften van de energietransitie (zoals de ontwikkeling van collectief zelfverbruik, de invoering van tarieven voor nieuwe tijdsperiodes of de toegang van laagspanningsafnemers tot de flexibiliteitsdiensten) en de technische eisen die in de marktprocessen, zoals het platform voor gegevensuitwisseling, moeten worden geïntegreerd," verklaart Farid Fodil-Pacha. *"Zonder een duidelijke definitie van deze gewestelijke roadmap is het voor BRUGEL moeilijk om op de implementatie van bepaalde technische oplossingen te anticiperen."*

Uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstof

In 2018 volgde BRUGEL het verloop van het project van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om openbare oplaadpunten voor elektrische voertuigen te installeren. Het eerste oplaadpunt van dit netwerk werd overigens in februari 2019 geïnstalleerd. *"BRUGEL heeft actief bijgedragen aan de concrete uitvoering van dit project, met name via een studie in 2017 over de ontwikkeling van herlaadinfrastructuur in Brussel. Deze studie heeft de overheden attent gemaakt op de noodzaak om een netwerk van oplaadpunten te installeren, rekening houdend met de specifieke kenmerken van het distributienet voor elektriciteit. Ze heeft ook een oplaadmodel gedefinieerd dat voldoet aan de vereisten van de energiemarkt,"* verduidelijkt Farid Fodil-Pacha.

BRUGEL heeft ook aanbevolen de exploitanten van openbare oplaadpunten voor elektrische voertuigen vrij te stellen van de verplichting om over een leveringsvergunning te beschikken. *"We zijn immers van oordeel dat het 'opladen' van het voertuig in dit geval overeenkomt met het verlenen van een 'dienst'. We hebben overigens een gelijkaardig voorstel gedaan voor de tankstations voor voertuigen op gecombineerd aardgas (CNG). De exploitanten van deze stations zouden eveneens moeten worden vrijgesteld van dergelijke verplichtingen,"* benadrukt Farid Fodil-Pacha.

2. Toezicht op de leveringsmarkt voor elektriciteit en gas

Volgens het Brussels wettelijk kader moeten energieleveranciers over een vergunning beschikken om elektriciteit of gas te mogen verkopen op het grondgebied van het gewest. BRUGEL heeft tot taak de vergunningsaanvragen die haar worden voorgelegd te ontvangen, te analyseren en er een advies over uit te brengen. Krachtens de nieuwe ordonnantie beslist BRUGEL voortaan over het al dan niet toekennen van deze vergunningen voor de elektriciteitsmarkt. Als gevolg van een kleine vergetelheid voor de gasmarkt, is het nog steeds de regering die de vergunningen toewijst, hierbij rekening houdend met het advies van BRUGEL.

Intrekking van leveringsvergunningen in 2018

Na de technische en financiële moeilijkheden van Belpower en Energie I&V België BVBA heeft BRUGEL beslist hun vergunningen in te trekken omdat ze niet langer over de vereiste capaciteiten beschikten om ze te behouden.

Belpower, dat aan 1.105 klanten leverde in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, onder wie 980 huishoudelijke klanten, heeft zijn activiteiten stopgezet in juni 2018. *"Aangezien de sector deze stopzetting verwachtte, kon de noodleverancier Engie de levering zonder problemen overnemen. Tot nu toe hebben ongeveer 770 klanten gekozen voor een nieuwe commerciële leverancier en zijn slechts vier beschermde klanten bij SIBELGA gebleven,"* vertelt Farid Fodil-Pacha. *"De situatie is dus perfect onder controle gebleven."*

Voor Energie I&V België was de situatie heel anders. Deze leverancier, die in Brussel aan drie injectieklanten leverde,

Vergunninghouders in 2018

In 2018 beschikten 34 spelers over gas- en elektriciteitsvergunningen voor de Brusselse markt, twee minder dan in 2017. 24 van de 34 houders hebben effectief energie geleverd aan de Brusselse afnemers.

had Energie E&E BV (Anode) als evenwichtsverantwoordelijke (BRP) aangeduid. Na het faillissement van zijn BRP heeft Energie I&V België geen nieuwe BRP aangeduid, wat uiteindelijk tot de intrekking van haar leveringsvergunning heeft geleid.

"Alle gewestelijke regulatoren werden wakker geschud door het faillissement van Anode, dat een domino-effect had kunnen hebben. Anode trad immers op als BRP voor vijf kleine energieleveranciers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest," benadrukt Farid Fodil-Pacha. "Aangezien het toezicht op de BRP een federale bevoegdheid is, was een goede communicatie tussen de federale regulator en de gewestelijke regulatoren essentieel. Dankzij deze contacten kon deze situatie vlot worden geregeld."

Vertraging in de implementatie van het Clearing House ATRIAS

In 2018 werd de implementatie van dit interregionale platform opnieuw 'on hold' gezet. *"Het is duidelijk dat de in de MIG6-code opgenomen functies niet in dit interregionale platform kunnen worden geïmplementeerd voor april 2020, zoals onlangs werd overeengekomen,"* zegt Farid Fodil-Pacha. *"Een hele reeks oplossingen zoals gedecentraliseerd productiebeheer, slimme meters of prepaid meters in de andere regio's zijn afhankelijk van dit platform, het is dus hoog tijd dat het wordt geïmplementeerd."*

De MIG (Message Implementation Guide) is een handleiding die de regels, de procedures en het communicatieprotocol beschrijft die worden gevolgd voor de uitwisseling van marktgegevens tussen de distributienetbeheerder en de leveranciers. Deze MIG is opgesteld door de DNB in overleg met de leveranciers en werd goedgekeurd na advies van de gewestelijke regulatoren.

3. Implementatie van de flexibiliteitsproducten van ELIA

Op een flexibiliteitsmarkt verkoopt de klant aan zijn energieleverancier (of aan een andere commerciële speler) flexibiliteit, dat wil zeggen de mogelijkheid om zijn verbruik (of productie) te moduleren naargelang de externe prijssignalen. Deze flexibiliteit wordt voornamelijk door ELIA gekocht om het evenwicht op zijn net te bewaren, en door de BRP's (Balance Responsible Parties) voor het evenwicht van hun energieportefeuilles.

"Op het distributienet zijn de flexibiliteitsproducten van Elia vooral gericht op klanten die aangesloten zijn op het middenspanningsnet," legt Farid Fodil-Pacha uit. *"In 2018 wilde Elia zijn markt uitbreiden tot laagspanning voor zijn primaire reserve. Om dat te realiseren, werd aan de gewestelijke regulatoren een ontwerpovereenkomst voor de uitwisseling van informatie tussen de DNB en de flexibiliteitsleveranciers voorgelegd, vóór de inwerkingtreding op 1 juni 2018."*

Beheer van de meetgegevens van de flexibiliteit

In 2018 hebben de nieuwe elektriciteits- en gasordonnanties de DNB de bevoegdheid verleend voor het beheer van de meetgegevens van de flexibiliteit.

Bovendien bestaat er momenteel een door SYNERGRID (federatie van de DNB en ELIA) beheerd platform dat de flexibiliteitsgegevens beheert van de distributienetgebruikers die op middenspanning zijn aangesloten. De huidige governance-regels van dit platform zijn in overeenstemming met het Brussels wettelijk kader, hoewel het aandeel van ELIA doorslaggevend blijft (50% van de aandelen).

Regels voor energieoverdracht

Deze regels hebben tot doel de energieleveranciers te compenseren voor de volumes die bij de activering van flexibiliteitsdiensten worden verplaatst door een andere commerciële speler, zoals de leverancier van flexibiliteitsdiensten.

Zoals gewenst door de regering heeft BRUGEL in 2018 deelgenomen aan diverse overlegvergaderingen tussen de CREG en de bevoegde gewestelijke overheden. *"Het overleg had betrekking op de voorstellen voor de aanpassing van de regels voor de energieoverdracht via een aanbieder van flexibiliteitsdiensten, zoals voorzien in de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt,"* merkt Farid Fodil-Pacha op.

Tijdens deze vergadering heeft BRUGEL onder meer gevraagd om het toepassingsdomein van de nieuwe regels te verduidelijken en om een raadplegingsproces te organiseren na elke uitbreiding van het toepassingsgebied, zodat de haalbaarheid van de aangenomen regels gegarandeerd kan worden, meer bepaald voor de op laagspanning aangesloten afnemers.

● WATER

Audit van de sector

Sinds januari 2018 vertrouwt de regering de bevoegdheid voor de controle van de waterprijs toe aan BRUGEL. Via deze bevoegdheid dient de Brusselse regulator de overheden te adviseren over de openbaredienst opdrachten van de operatoren. De waterordonnantie heeft BRUGEL tevens de eenmalige opdracht toevertrouwd om een audit van de werking van de sector uit te voeren. Voor deze audit koos BRUGEL een benadering in twee fasen. BRUGEL maakte eerst een algemene analyse van de sector en zal in een tweede fase de specifieke audits uitvoeren die in de eerste analyse werden geïdentificeerd.

"De eerste analyse omvat verscheidene delen, zoals de stand van zaken in de sector, de identificatie van de noodzaak aan follow-up door middel van prestatie-indicatoren en de definitie van de specifieke uit te voeren audits," legt Farid Fodil-Pacha uit. "Deze analyse, die

momenteel wordt afgerond, werd opgesteld op basis van interviews en workshops bij Vivaqua en de BMWB. Op basis van de analyse hebben we vastgesteld dat de sector te kampen heeft met onderinvestering, meer bepaald voor het gravitaire netwerk dat het water vanuit Wallonië aanvoert," verduidelijkt Farid Fodil-Pacha. "We stelden ook vast dat een kwart van het rioleringsnet in slechte staat is."

BRUGEL heeft bijgevolg een aantal aandachtspunten geanalyseerd en ze in vier thema's ondergebracht: asset management, kwaliteit van de dienstverlening aan de waterverbruikers, langetermijnbehoeften van de sector en de operatoren en beheer van stedelijk afvalwater. De resultaten van deze analyse zullen in mei 2019 worden gepubliceerd.

Samenwerking

In 2018 heeft BRUGEL ook gesprekken gestart met Leefmilieu Brussel om bij de bepaling van de waterprijs beter rekening te kunnen houden met de investeringsplannen van de operatoren.

